

ความฝันในหอแดง

โดย Min Sen Concept (นานาสาระ) 20 ตุลาคม 2566

จากงาน Bangkok's 25th International Festival of Dance and Music ได้มีโอกาสชม อุปรากรจีน เรื่อง ความฝันในหอแดง The Dream of the Red Chamber 紅樓夢 ประพันธ์โดย เกาเสวี่ยฉิน 曹雪芹 ซึ่งเดิมมีชื่อว่า บันทึกแห่งศิลา ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี คศ 1791 และผู้ประพันธ์เสียชีวิตก่อนแต่งจบ โดยแต่งได้เพียง 80 ตอน มีผู้ประพันธ์ต่อที่ได้รับความนิยม คือ เกาเอ้อ 高鹗 ซึ่งประพันธ์ต่ออีก 40 ตอน ถือเป็น 1 ใน 4 สุดยอดวรรณกรรมจีน ได้แก่ สามก๊ก ไซอิ๋ว ซ้องกั๋ง และความฝันในหอแดง โดยเรื่องนี้เป็นแนว สัจนิยม realism ที่มุ่งสะท้อนปัญหาของระบบสังคมศักดินา เปิดโปงชีวิตฟุ้งเฟ้อของชนชั้นสูง ความหลอกลวง มิตรภาพและความภักดี ความรักอันทรงพลัง การกดขี่ผู้อ่อนด้อยกว่า เคยเป็นหนังสือต้องห้ามในยุคนั้น ทำให้เกาเสวี่ยฉิน ไม่แต่งแบบแสดงออกมาตรง ๆ แต่ได้ซ่อนความจริงไว้ระหว่างบรรทัดของเรื่องราว มีทั้งการเล่นความหมายของอักษร และปริศนาคำกลอน จนมีการศึกษาที่เรียกว่า แดงวิทยา Redology ทำการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ ตีความแง่มุมต่าง ๆ ของคุณค่า และความจริงที่แฝงเร้นในนิยายนี้อย่างไม่รู้จบ

เขาได้ตั้งชื่อตัวละครโดยใช้คำพ้องเสียงที่จีนเรียก “เสียนอิน” 諧音 เพื่อบอกความนัยแก่ผู้อ่านว่านิยายเรื่องนี้เป็นเรื่องจริงที่ต้องแฝงเร้นไว้ อาทิเช่น

การตั้งชื่อตัวละครเปิดเรื่อง เจินซื่ออิน 甄士隐 พ้องเสียงกับ “เจินซื่ออินซื่อ” 真事隐去 ที่แปลว่า แฝงเร้นเรื่องจริง, จ๋าอีวู่ซุน 贾雨村 พ้องเสียงกับ จ๋าอีวู่ซุนเขียน 假语存焉 ที่แปลว่า เหลือคำเท็จไว้

เกาเสวี่ยฉินใช้คำพ้องเสียงซ่อนความจริงไว้ในชื่อตัวละครอีกมาก เช่น ชื่อของสี่คุณหนูแห่งตระกูลจ๋า คือ หยวนชุน 元春, อิ่งชุน 迎春, ทั้นชุน 探春, และซีชุน 惜春 โดยเสียงของอักษรตัวแรกในชื่อเหล่านี้ คือ หยวน-อิ่ง-ทั้น-ซี พ้องเสียงกับ หยวนอิ่งทั้นซี 原应叹息 เพื่อที่จะสื่อความหมาย “แท้จริงเป็นเรื่องน่าเวทนา”

การแสดงในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจาก Shanghai Yue Opera ซึ่งมีความโดดเด่นด้วยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และนักแสดงหญิงสวมบทบาททั้งชายและหญิง ทำให้ตัวละครชายมีลักษณะที่นุ่มนวล แต่สง่างาม ซึ่งเป็นลักษณะตรงข้ามที่เคยมองว่า การแสดงจีว้นั้นไม่เหมาะสมกับเพศหญิงที่บอบบาง และถือได้ว่าเป็นอุปรากรจีนที่ได้รับความนิยมมากอันดับต้น ๆ เช่นเดียวกับ Beijing Opera การแสดงนี้มีดนตรีบรรเลงสด ประกอบกับท่าทางการเคลื่อนไหวที่ทรงพลัง และนักแสดงมี Fang Yafen, Wang Qin ที่เคยได้รับตำแหน่ง National First Class Performer เป็นศิลปินอุปรากรจีนเชว่ แนวหน้าของเซี่ยงไฮ้ โดย Fang Yafen เป็นหัวหน้าคณะนักแสดงชุดหลักของเซี่ยงไฮ้

เนื้อเรื่องเกี่ยวกับชนชั้นสูงสมัยราชวงศ์หมิง โดยคุณหนูหลินได้อี้ เดินทางจากบ้านทางภาคใต้มาพักอาศัยกับคุณยายที่จวนหวังกั๋ว ในกรุงปักกิ่ง และได้พบกับคุณชายเจียเป่าอี้ และเซี่ยเป่าไซ ที่อายุใกล้เคียงกัน จึงมีความสนิทสนมกัน แต่เจียเป่าอี้ และหลินได้อี้ เกิดมีความรักระหว่างหนุ่มสาวขึ้น รวมถึงทั้งสองมีความสนใจในวรรณกรรม รวมถึงหนังสือต้องห้าม อันเกี่ยวกับหอตะวันตก (น่าจะหมายถึงโลกทางยุโรป) ที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของชนจีนโบราณสมัยนั้น และพ่อของเจียเป่าอี้ คือ เจียเจิ้ง เป็นคนเคร่งในศีลธรรมตามหลักขงจื้อ และท่านย่า หรือเหล่าไท่ไท่ แม่ของเจียเจิ้ง จะเป็นคนมีเมตตา รักใคร่ลูกหลานและ

คนในบ้าน เจียเป่าอี้ เป็นหลานชายคนเดียวที่ต้องเป็นหน้าตาของตระกูล และเป็นความหวังที่จะเป็นจอหงวน จึงถูกเคี่ยวเข็ญให้อ่านท่องตำรา แต่ส่วนตัวกลับไม่สนใจ ให้ความสำคัญสนทนากับเพื่อนกับ ฉีกวาน นักเขียนและนักแสดงของบ้านตระกูลหวัง และได้หนีออกจากบ้านตระกูลหวัง และคนของตระกูลหวัง ได้มาตามหาฉีกวานที่จิววน

เจียเจิ้งเมื่อทราบเรื่องก็จะลงโทษลูก เนื่องจากทำให้เสื่อมเสียต่อวงศ์ตระกูลในการไปคบกับนักแสดง และไม่สนใจการเรียน แต่สุดท้าย ภรรยาของเจียเจิ้ง และเหล่าไท่ไท่ได้เข้ามาขวาง การแสดงด้วยการกลานเข้าของเป่าอี้ทำได้อย่างน่าสนใจ และการสื่อความหมายของการถูกตี ทั้งที่มีการตีหลอกและการตีจริง เป็นการแสดงที่บ่งบอกถึงการหลอกลวงแม้แต่กับพ่อตนเองในบ้าน แต่อย่างไรก็ตามเป่าอี้ ก็ได้รับบาดเจ็บ ระหว่างนี้ เป่าไช่ ได้เข้ามาดูแล และคนรับใช้ของเป่าอี้ เกิดไม่รู้จัก ไต้อี้ ทำให้ไต้อี้ไม่ได้เข้าไปเยี่ยมเป่าอี้ และเรื่องนี้ทำให้เกิดความเข้าใจผิดกันระหว่างหนุ่มสาวทั้งสอง รวมถึงเป่าไช่ ก็มีความชื่นชอบในเป่าอี้ด้วย และด้วยการที่เป่าไช่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดีกว่า ไต้อี้

ฉากที่ทั้งสองได้ปรับความเข้าใจกันในสวนดอกเหมย มีเพลงประกอบที่แสดงออกถึงความเศร้าใจของไต้อี้ และประเมินตัวเองเปรียบเสมือนใบไม้ที่ปลิวปลิว ไร้นั่นที่สนใจเหลือแล้ว มีความไพเราะ และสื่อความหมายได้ดี และได้มีการพบปะกันระหว่างไต้อี้ และเป่าอี้ โดยมีการแสดงถึงการร้องถอน การปรับความสัมพันธ์นี้ทำให้เกิดความแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น แต่สุดท้าย และหวังซีเฟิง ซึ่งเป็นที่สะใภ้ของเป่าอี้ ได้เสนอว่า เป่าอี้ ควรถึงเวลาแต่งงาน และต้องการให้แต่งงานกับเป่าไช่ เพราะมาจากฐานะที่ดี และแข็งแกร่งกว่าไต้อี้ (โดยคาดหวังการจะได้ลูกชายไว้สืบสกุล) แต่เกรงว่าเป่าอี้จะไม่ยอมแต่ง จึงมีการวางแผนบอกเป่าอี้ว่าจะจัดงานแต่งงานให้เท่ากับไต้อี้ และเปลี่ยนตัวเจ้าสาว โดยจะให้เป่าไช่เป็นเจ้าสาวแทน

เมื่อไต้อี้รู้ความจริง ก็ตรอมใจ อาการป่วยทรุดหนักลง ฉากนี้มีการรำพึงรำพัน และเพลงประกอบให้ความรู้สึกที่ดีมาก ๆ เป่าอี้ไม่ทราบแผนการก็ตั้งใจจะได้แต่งงานกับไต้อี้ กว่าจะรู้งานแต่งก็เสร็จสิ้นแล้ว เป่าอี้เมื่อรู้ตัวว่าถูกหลอก และยังมีลูกอีกกว่าไต้อี้เสียชีวิตในคืนแต่งงานของตน และมีการแสดงออกถึงความรัก รำพึงรำพันต่อหน้าป้ายวิญญาณ และฉากจบเป็นภาพการเข้าสู่โลกทางธรรมในฐานะนักรบ ซึ่งก็เป็นอีกฉากที่สวยงาม

เนื้อเรื่องตอนจบของหนังสือ กล่าวถึงราชสำนักได้ทำการตรวจสอบ และยึดทรัพย์สินของตระกูลเจีย แต่ภายหลังฮ่องเต้ได้อภัยโทษ และให้บรรดาศักดิ์คืน แต่คนรอบข้างของเป่าอี้ต่างเสียชีวิตไปมากมาย ทำให้เป่าอี้ปลงตกในทางโลก หันมาสนใจทางธรรม และติดตามหลวงจีนและนักรบจรจนาหลายสาธุไป

เครื่องแต่งกายของนักแสดงสวยงาม และเพลงประกอบแบบอุปรากรจีน ที่มีลักษณะของฉาบ กรับ ซอ ขลุ่ย กลอง ที่ไม่น่าที่จะทำให้ผู้ชมรู้สึกเศร้าใจ จนถึงกับบางคนร้องไห้ออกมาได้ เพลงประกอบทำได้ดีมาก มีการแสดงถึงอารมณ์โกรธ และความเศร้าในเวลาเดียวกัน หากมีโอกาสลองไปชมอุปรากรจีนสักครั้งในชีวิต และเลือกสถานที่ที่มีจอด้านข้าง ที่มีการเขียนคำบรรยาย การแสดง ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจรรถรสการแสดงได้อย่างดี ครั้งนี้มีการใช้บทกวีในการนำเสนอเป็นภาษาไทยได้อย่างไพเราะมาก

ติดตามเรื่องราวอื่น ๆ เพิ่มเติมได้จาก www.minsenconcept.com